

Vrouwelijke componisten

1

Vooraf

- ✦ Deze lessenreeks is 'fout'
- ✦ Publicatie: Simonne Claeys, *Het Tweede Thema* (Peer: Alamire, 2002).

2

Ook vooraf

- ✦ gast(s)prekers
- ✦ evaluatie: paper of gelijkwaardig

3

In den beginne...

- ✦ ... was er een uitzondering: Kassia van Constantinopel
- ✦ 810?-843/867
- ✦ hymnen

4

In den beginne...

- ✦ Paulus: "Mulieres in Ecclesiis taceant" (I Kor., 14:33-35)
- ✦ Muziek = heidens
- ✦ Kerkvaders: vrouwen uitgesloten van (muziek)onderwijs in kathedraalscholen
- ✦ Thomas van Aquino: vrouw is ondergeschikt
- ✦ Toch: vrouwenverering (troubadours e.a.)

5

Mystiek

- ✦ op de grens met ketterij
- ✦ Hadewijch (1200-1248)
- ✦ Catherina van Siena (1347-1380)
- ✦ Hildegard von Bingen (1098-1179)

6

Hildegard von Bingen

- ✦ 1098-1179; adellijke familie
- ✦ briefwisseling met Bernardus van Clairvaux, Frederik Barbarossa
- ✦ benedictijnerabdij van Disibodenberg:
 - ✦ abdis Jutta von Sponheim
 - ✦ monnik Volmar
- ✦ 1152: eigen klooster op de Rupertsberg, nabij Bingen

7

Hildegard von Bingen

- ✦ vanaf 1141 visioenen
 - ✦ vanaf 1147 door Paus erkend
- ✦ boeken
 - ✦ liber Scivias
 - ✦ liber Vitae Meritorum
 - ✦ liber divinorum Operum

8

Hildegard von Bingen

- ✦ composities
 - ✦ *Symphonia Harmonia Caelestium Revelationum*
 - ✦ liederen voor Ursula
 - ✦ sequentia *O ecclesia*
 - ✦ *Ordo Virtutum* [p.8, 15]
- ✦ [Dag gewijd aan Von Bingen: Amsterdam, 26.02.2023]

9

Andere kunsten

10

Trobairitz en trovaresses

- ✦ tegenhanger van troubadours en trouvères
- ✦ bv. Beatriz, comtesse de Dia (1140?-1212?), cansos
 - ✦ “Ik zou met mijn ridder naakt in bed willen, en me volledig geven. Ik hou meer van hem dan Floris van Blancefloer! Wanneer zal ik je hebben? Ik verkies je boven mijn echtgenoot.”
- ✦ bv. genre 'belle doette', liefdeslied m.b.t. afwezige, gestorven geliefde
 - ✦ ook vrouw – vrouw (*Na Maria*)

11

Trobairitz en trovaresses

- ✦ bv. Beatriz, comtesse de Dia (1140?-1212?), cansos

12

Trobairitz en trovaresses

✦ bv. Beatriz, comtesse de Dia (1140?-1212?), cansos

13

Trobairitz en trovaresses

✦ bv. Beatriz, comtesse de Dia (1140?-1212?), cansos

14

Trobairitz en trovaresses

✦ Anoniem, *Belle Doette*

15

Trobairitz en trovaresses

✦ bv. Beatriz de Romans (13de eeuw), *Na Maria*

16

Trobairitz en trovaresses

✦ bv. Beatriz de Romans (13de eeuw), *Na Maria*

17

Nonnen en begijnen

- ✦ begijn: gemeenschappelijk leven (<> kluizenaar), gehoorzaamheid, kuisheid
- ✦ non: idem, maar dan religieus
- ✦ mystici: Hadewijch (begijn), Katherina van Siena (kloosterlinge)
- ✦ begijnenhoven in steden; veel ongehuwde vrouwen (kruistochten)
- ✦ eigen religieuze beleving, eigen koren, eigen componistes

18

Nonnen en begijnen

- ✦ Wienhausen: cisterciënzerklooster: *Liederbuch* (59 composities, 15 met noten, waarvan 10 door non gecomponeerd)
- ✦ Anna van Keulen (1480?-1530): begijn, liedboek (compilatie)
- ✦ Katherine Tirs (†1604): liedboek met 72 eigen composities
- ✦ Concilie van Trente:
 - ✦ Geen polyfonie in kloosters
 - ✦ Mannen mogen niet meer samenzingen met nonnen
 - ✦ Geen musici van buitenaf
- ✦ Citaat Innocentius XI (1686): theorie <> praktijk

19

Nonnen en begijnen

- ✦ Bloei in Italiaanse kloosters
- ✦ Ferrara: Raffaella Aleotti (1574?-1647?)
 - ✦ *Mentre l'ardite rabbia*
- ✦ Bologna: Lucrezia Orsina Vizzana (1590-1662)

20

Nonnen en begijnen

- ✦ Bloei in Italiaanse kloosters
- ✦ Ferrara: Raffaella Aleotti (1574?-1647?)
 - ✦ *Mentre l'ardite rabbia*
- ✦ Bologna: Lucrezia Orsina Vizzana (1590-1662)
 - ✦ *Amo Christum In Cuius Thalamum Introibo*

21

Nonnen en begijnen

- ✦ Milaan:
 - ✦ Chiara Margarita Cozzolani (1602-1677?)
 - ✦ *Gloria In Altissimis Deo*

22

Nonnen en begijnen

- ✦ Milaan:
 - ✦ Chiara Margarita Cozzolani (1602-1677?)
 - ✦ *Gloria In Altissimis Deo*
 - ✦ Isabella Leonarda (1610?-1669?/1704?)
 - ✦ Instrumentaal en vocaal
 - ✦ Rosa Giacinta Badalla (1662?-1718?): polyfonieverbod
 - ✦ Zingende zusters uit Milaan (o.a. Santa Radegondaklooster): polyfonie als prestige

23

Hof en theater

- ✦ vanaf 16de eeuw: opkomst humanisme:
 - ✦ zonen & dochters in principe gelijkwaardige opvoeding
 - ✦ zingen, luitspelen, activiteiten in muziekuitgeverijen

24

Vlaanderen

- ✦ Mechelen: Margaretha van Oostenrijk (1480-1530)
 - ✦ *Se je souspir – Ecce Iterum*
- ✦ Maria van Hongarije (1505-1558)

25

Engeland

- ✦ Anna Boleyn (1502?-1536)
 - ✦ *O Death, rock me asleep*
- ✦ Elisabeth I (1533-1603)

26

Italië

- ✦ Ferrara
 - ✦ (Beatrice en) Isabella d'Este (1474-1539)
 - ✦ Alfonso d'Este organiseert *Concerti di donni*
 - ✦ niet noodzakelijk van adel
 - ✦ op basis van talent
 - ✦ Luzzaschi als docent
 - ✦ carrièremogelijkheden
 - ✦ navolging in Rome en Mantua (cf. zussen Pellizzari spelen trombone en cornet)

27

Italië

- ✦ Firenze
 - ✦ Catharina de' Medici (1519-1589)
 - ✦ Isabella de' Medici-Orsini (1542-1576)
 - ✦ *Lieta vivo e contenta*
- ✦ Venetië
 - ✦ courtesane Polissena Pecorina
- ✦ Siena
 - ✦ Maddalena Casulana (1544-1590) [citaat p.28]
 - ✦ *Morir non può*

28

Duitsland

- ✦ Reformatie
 - ✦ Vrouw actief betrokken bij het musiceren
 - ✦ vrouw = wapen tegen katholicisme.
- ✦ Profanisering: vrouwen improviseren, spelen luit, klavecimbel (weinig partituren)
- ✦ Andere kant van de medaille: kloosters gesloten

29

Andere kunsten

30

Andere kunsten

31

17de-18de eeuw

- ✦ Strijd om gelijkheid
- ✦ Marie le Jars De Gournay (1565-1645): recht op onderwijs en aanklacht tegen de onderdrukking van de vrouw.
- ✦ Mary Astell (1666-1731):
 - ✦ reactie op sluiting kloosters door Anglicaanse kerk
 - ✦ *A Serious Proposal to the Ladies* (1694) e.a.

32

Francesca Caccini

- ✦ 1587-1645; dochter van Giulio Caccini
- ✦ gezin van zangers – ‘Donne de Caccini’: betrokken bij de eerste opera's
- ✦ contact met Monteverdi
- ✦ samenwerking toneelmuziek: libretto van Michelangelo Buonarroti, bv. *La Stivava* ("una musica stupenda"), bv. *La Fiera* (schandaal: zwangere en werkende vrouwen; republikeins/kapitalistisch)
- ✦ publicatie madrigalen
- ✦ Ze begeleidt zichzelf op de luit
- ✦ eerste opera door vrouw geschreven, in druk, nadien vertaald in het Pools, niet-mythologisch: *La Liberazione di Ruggiero dall'isola d'Alcina* (1625) (plot!)

33

Francesca Caccini

- ✦ publicatie madrigalen
- ✦ *La Liberazione di Ruggiero dall'isola d'Alcina* (1625)
 - ✦ eerste opera door vrouw geschreven
 - ✦ eerste opera in druk
 - ✦ eerste opera op niet-mythologisch onderwerp
 - ✦ Een van de eerste opera's ook buiten Italië gespeeld (vertaald in het Pools)
 - ✦ Opmerkelijk plot [p.33]

34

Barbara Strozzi

- ✦ 1618-1664?; onwettige dochter (of adoptie?) van Giulio Strozzi
- ✦ Les van Cavalli
- ✦ publicatie van acht bundels (voornamelijk profaan) [citaat p.34]

35

Barbara Strozzi

36

Andere kunsten

37

Elisabeth-Claude Jacquet [de la Guerre]

- ✦ 1665-1729
- ✦ Wonderkind: improvisatie, zicthlezing, componeren.
familie van klavecimbelbouwer/spelers
- ✦ als dertienjarige aan het hof van Lodewijk XIV
- ✦ Ze huwt organist Martin de La Guerre
- ✦ componeert klavecimbelwerken (o.a. met toegevoegde
vioolpartij ad lib.) en opera's.

38

Anna Magdalena Wilcke

- ✦ 1701-1760; tweede vrouw van Johann Sebastian Bach
- ✦ Zangeres
- ✦ Componiste?

39

Elisabetta de Gambarini

- ✦ 1735-1761
- ✦ Zangeres
- ✦ Componiste

40

De Verlichting

- ✦ 'taakverdeling'
- ✦ Rousseau (over de vrouw): *c'est un gout plutôt qu'un talent.*
- ✦ Tegenwind door Mary Wollstonecraft (1759-1797), 1792: *A Vindication of the Rights of Woman*

41

De Verlichting: het hof

- ✦ Wilhelmine van Bayreuth (1709-1758)
 - ✦ *L'huomo, Argenore* (opera's)
- ✦ Maria Antonia Walpurgis (1724-1780)
 - ✦ Compositie bij Hasse, Porpora

42

De Verlichting

- ✦ Anna Amalia, prinses van Pruisen (1723-1787)
 - ✦ Kirnberger als kapelmeester
 - ✦ Berlijn; handschriftencollectie
- ✦ Anna Amalia, hertogin van Sachsen-Weimar (1739-1807)
 - ✦ Singspiel *Erwin und Elmire* (tekst Goethe)

43

De Verlichting

- ✦ Belle van Zuylen (1740-1805)
 - ✦ *Le Noble* (1763, roman; 1769 opera)
- ✦ Anna Bon di Venezia (1740-1768?)
 - ✦ Uit *Ospedale*
 - ✦ Klavecimbelsonates, trio's

44

Andere kunsten

45

De Verlichting

- ✦ Maddalena Lombardini [Sirmen] (1745-1818)
 - ✦ Uit *Ospedale*; zangeres, violiste (docent Tartini)
 - ✦ Groot oeuvre
 - ✦ Nadien carrière als zangeres (Dresden)
- ✦ Corona Schröter (1751-1802)
 - ✦ Connectie met Goethe
 - ✦ Zangeres; nadien actrice, componiste

46

De Verlichting

- ✦ Bettine Brentano [von Armin] (1785-1859)
 - ✦ Catherina Elisabetha Ludovica Magdalena Brentano
 - ✦ Zus van de auteur Clemens
 - ✦ Dichteres, improvisator, componiste
 - ✦ Gehuwd met de dichter Achim von Arnim
 - ✦ (nauw) contact met Goethe
 - ✦ Contact met Beethoven

47

De Verlichting

- ✦ Maria Anna Martinez (1744-1812)
 - ✦ Pianiste, zangeres
 - ✦ Salons, bv. Mademoiselle de Scudéry
 - ✦ Haar leraars: Metastasio, Haydn
 - ✦ 1773 opgenomen in de Academia Filarmonica (Bologna; ook Mozart)
 - ✦ Ca.200 composities
 - ✦ Musiceerde met Mozart
 - ✦ [Getuigenis Burney, p.49]

48

De Verlichting

- ✦ Maria Theresia von Paradis (1759-1824)
 - ✦ Blind vanaf haar vierde
 - ✦ Klavier, zang, theorie, compositie (Salieri)
 - ✦ Contact met Beethoven
 - ✦ Voornamelijk piano, daarnaast ook Singspiel
 - ✦ Aan haar opgedragen: orgelconcerto (Salieri), pianoconcerto (Mozart en Haydn)

49

De Verlichting

- ✦ Maria Anna Walburga Ignatia Mozart (1751-1829)
 - ✦ 'Nannerl'
 - ✦ Pianiste, componiste

50

Romantiek

- ✦ Getrude van den Bergh (1793-1840)
 - ✦ Compositieerling van Burgmüller
 - ✦ Van Keulen naar Den Haag
 - ✦ Bach in Nederland
 - ✦ Eerste vrouwelijke koördirigente
 - ✦ Eerste vrouw die een muziektheorie-artikel publiceert

51

Romantiek

- ✦ Fanny Mendelssohn [Hensel] (1805-1847)
 - ✦ Zus van Felix
 - ✦ Gehuwd met hofportretschilder Wilhelm Hensel
 - ✦ Vroeg literair en muzikaal begaafd
 - ✦ Docenten: Moscheles, Zelter ("zij speelt als een man")
 - ✦ Uiteindelijk niet gesteund door vader en Felix; wel door Hensel
 - ✦ Ca. 500 werken, waarvan meer dan de helft liederen
 - ✦ *Ouverture in C*, cantates, oratorium, *Das Jahr*

52

Romantiek

- ✦ Fanny Mendelssohn [Hensel] (1805-1847)
 - ✦ Zus van Felix
 - ✦ Gehuwd met hofportretschilder Wilhelm Hensel
 - ✦ Vroeg literair en muzikaal begaafd
 - ✦ Docenten: Moscheles, Zelter ("zij speelt als een man")
 - ✦ Uiteindelijk niet gesteund door vader en Felix; wel door Hensel
 - ✦ Ca. 500 werken, waarvan meer dan de helft liederen
 - ✦ *Ouverture in C*, cantates, oratorium, *Das Jahr*

53

Romantiek

- ✦ Fanny Mendelssohn [Hensel] (1805-1847)
 - ✦ Zus van Felix
 - ✦ Gehuwd met hofportretschilder Wilhelm Hensel
 - ✦ Vroeg literair en muzikaal begaafd
 - ✦ Docenten: Moscheles, Zelter ("zij speelt als een man")
 - ✦ Uiteindelijk niet gesteund door vader en Felix; wel door Hensel
 - ✦ Ca. 500 werken, waarvan meer dan de helft liederen
 - ✦ *Ouverture in C*, cantates, oratorium, *Das Jahr*

54

Romantiek

- ✦ Fanny Mendelssohn [Hensel] (1805-1847)
 - ✦ Zus van Felix
 - ✦ Gehuwd met hofportretschilder Wilhelm Hensel
 - ✦ Vroeg literair en muzikaal begaafd
 - ✦ Docenten: Moscheles, Zelter ("zij speelt als een man")
 - ✦ Uiteindelijk niet gesteund door vader en Felix; wel door Hensel
 - ✦ Ca. 500 werken, waarvan meer dan de helft liederen
 - ✦ *Ouverture in C*, cantates, oratorium, *Das Jahr*

55

Romantiek

- ✦ Louise Dumont [Farrenc] (1804-1875)
 - ✦ Als vijftienjarige: les van Reicha
 - ✦ Piano, kamermuziek, ouvertures, symfonieën
 - ✦ 51 opusnummers (41p)
 - ✦ Lijn van Schumann
 - ✦ 1842 docente piano Parijse conservatorium
 - ✦ Bv. *Ouverture 2.*; bv. *Symfonie nr.2*

56

Romantiek

- ✦ Emilie Mayer (1812-1883)
 - ✦ Compositie bij Carl Loewe; nadien naar Berlijn
 - ✦ Bekend als liedcomponiste, daarnaast ook orkestwerk
 - ✦ Bv. *Pianoconcerto*; bv. *Symfonie nr.4*; bv. *Faust-ouverture*; bv. *Strijkkwartet op.14*; bv. *pianonate in re klein*

57

Romantiek

- ✦ Clara Wieck [Schumann] (1819-1896)
 - ✦ Prins Frederik (NL, 1853): "bent u muzikaal begaafd [...] en welk instrument speelt u?"
 - ✦ Wonderkind
 - ✦ 1840: huwelijk met Robert Schumann
 - ✦ Contact met Brahms, Joachim, Mendelssohn, Pauline Viardot-Garcia
 - ✦ Na de dood van Schumann: concertreizen en promotie van Schumanns werk
 - ✦ *Pianoconcerto in a, op.7*

58

Romantiek

- ✦ Clara Wieck [Schumann] (1819-1896)
 - ✦ Meeste werken tussen 1840 en 1856
 - ✦ "ik heb geen talent daarvoor. Denk niet dat het luiheid is. En bovendien, een lied, dat kan ik helemaal niet; om een lied te schrijven, een tekst volledig te bevatten, daarvoor heeft men spirit nodig" (1840)
 - ✦ Steun van Robert [citaten p.58]
 - ✦ Lieder, pianotrio
 - ✦ Bv. *Liebst Du um Schönheit*

59

Romantiek

- ✦ Clara Wieck [Schumann] (1819-1896)
 - ✦ Meeste werken tussen 1840 en 1856
 - ✦ "ik heb geen talent daarvoor. Denk niet dat het luiheid is. En bovendien, een lied, dat kan ik helemaal niet; om een lied te schrijven, een tekst volledig te bevatten, daarvoor heeft men spirit nodig" (1840)
 - ✦ Steun van Robert [citaten p.58]
 - ✦ Lieder, pianotrio
 - ✦ Bv. *Liebst Du um Schönheit*

60

Romantiek

- ✦ Clara Wieck [Schumann] (1819-1896)
 - ✦ Meeste werken tussen 1840 en 1856
 - ✦ “ik heb geen talent daarvoor. Denk niet dat het luiheid is. En bovendien, een lied, dat kan ik helemaal niet; om een lied te schrijven, een tekst volledig te bevatten, daarvoor heeft men spirit nodig” (1840)
 - ✦ Steun van Robert [citaten p.58]
 - ✦ Lieder, pianotrio
 - ✦ Bv. *Liebst Du um Schönheit*

61

Romantiek

- ✦ Augusta Holmes (later: Holmès) (1847-1903)
 - ✦ Publiceert eerst onder pseudoniem Hermann Zenta
 - ✦ Veelzijdig
 - ✦ Contact met Franck en Saint-Saëns
 - ✦ Wagneriaans
 - ✦ Lieder, drie opera's, orkestwerk, kamermuziek
 - ✦ *Ode Triumphale*

62

Romantiek

- ✦ Cécile Chaminade (1857-1944)
 - ✦ “that is not a woman who composes, but a composer who is a woman” (dixit componist Ambroise Thomas)
 - ✦ *Concertino* op.107
 - ✦ Lieder, karakterstukken
 - ✦ Bv. *études de concert*; bv. *pièces humoristiques*

63

Romantiek

- ✦ Amy Marcy Cheney [Beach] (1867-1944)
- ✦ Concertpianiste
- ✦ Succesvol als componiste, gestimuleerd door echtgenoot
- ✦ 'Master of Arts', universiteit van New Hampshire
- ✦ Interesse voor volksmuziek (Indiaans, Inuit); contact met muziek van Dvorák
- ✦ Bv. *Symfonie in e 'Gaelic'*; bv. *Wouldn't that be queer?*; bv. *In Autumn*; bv. *Romance*; bv. *Dreaming*
- ✦ Wereldtentoonstelling Chicago, 1893. [cf infra: vrouwen en protest]

64

Romantiek

- ✦ Alma Schindler [Mahler] [Gropius] [Werfel] (1879-1964)
- ✦ Compositieverbod van Gustav Mahler
- ✦ 14 Lieder; bv. *In meines Vaters Garten*; bv. *Ekstase*; bv. *Licht in der Nacht*

65

Romantiek

- ✦ Alma Schindler [Mahler] [Gropius] [Werfel] (1879-1964)
- ✦ Compositieverbod van Gustav Mahler
- ✦ 14 Lieder; bv. *In meines Vaters Garten*; bv. *Ekstase*; bv. *Licht in der Nacht*

66

Romantiek

- ✦ Alma Schindler [Mahler] [Gropius] [Werfel] (1879-1964)
- ✦ Compositieverbod van Gustav Mahler
- ✦ 14 Liederen; bv. *In meines Vaters Garten*; bv. *Ekstase*; bv. *Licht in der Nacht*

67

Romantiek

- ✦ Alma Schindler [Mahler] [Gropius] [Werfel] (1879-1964)
- ✦ Compositieverbod van Gustav Mahler
- ✦ 14 Liederen; bv. *In meines Vaters Garten*; bv. *Ekstase*; bv. *Licht in der Nacht*

68

Vrouwen op het podium

- ✦ “ik geloof niet in het vrouwelijke begrip schepper... Herscheppen is het mooie geslacht wel weggelegd, maar componeren zal nooit gaan” (Hans von Bülow)

69

Vrouwen op het podium

- + Wilhelmine Schröder-Devrient (1804-1860), zang.
- + Jenny Lind (1820-1887), "de Zweedse nachtegaal".
- + Maria Agata Szymanowska (1789-1831), zang/piano/compositie; bv. *Nocturne*
- + Maria Felicia Garcia [Malibran] [De Bériot] (1808-1836), zang/compositie
- + Pauline Garcia [Viardot] (1821-1910), zang/piano/compositie

70

Vrouwen op het podium

- + Josephine Lang [Köstlin] (1815-1880), wonderkind, zang/piano/compositie; bv. *Wie glänzt so hell*
- + Ingeborg Starck [von Bronsart] (1840-1913) piano/compositie; bv. *Phantasie*; bv. *Ouverture*
- + Agatha Backer [Grøndahl] (1847-1907) piano/compositie; bv. *étude*; bv. *Sommervise (Chant d'été)*, op.45, n.3
- + Maria Teresa Carreño [N.N.] [Tagliapetra] [Eugen d'Albert] [N.N.] (1853-1917), piano/compositie; bv. *la falsa nota*; bv. *la cesta de flores*

71

Vrouwen protesteren

- + Johanna Mockel [Kinkel] (1810-1858)
 - + Schrijfster (autobiografie), dichter, journalist, pianist, dirigent, componist
 - + Scheiding na eerste huwelijk
 - + Huwelijk met protestantse theoloog Gottfried Kinkel
 - + Betrokken in revolutionaire strijd (1848)
 - + Pleidooi voor gelijke rechten man/vrouw, (betaling!) ook voor minder bedeelden
 - + Boek: *Hans Ibeles in London – ein Familienbild aus dem Flüchtlingsleben*
 - + bv. *an den Mond*

72

Vrouwen protesteren

- ✦ Elfrida Andrée (1841-1929)
 - ✦ Eerst zangeres, dan organist (ook harp)
 - ✦ Gelijke rechten voor beroepen
 - ✦ Componiste: les bij Gade
 - ✦ Dirigente: sensatie
 - ✦ Bv. *Herre forbarma dig*

73

Vrouwen protesteren

- ✦ Louise Adolpha le Beau (1850-1927)
 - ✦ Pianiste, componiste, zangeres (en improvisatie)
 - ✦ Vanaf 1869 concertcarrière
 - ✦ Slecht contact met Clara Wieck [Schumann]
 - ✦ Op.10 "mannelijk! Het lijkt niet door een vrouw geschreven" (Hans von Bülow)
 - ✦ Lessen van Rheinberger; breuk vanwege esthetische opvattingen
 - ✦ Grote productie; bv. *Variationen, op.3*; bv. *violsonate op.10*; bv. *Pianotrio op.15*; *vier werken voor cello en piano op.24*;

74

Vrouwen protesteren

- ✦ Wereldtentoonstelling, Chicago, 1893
 - ✦ Clara Wieck, Amy Cheney, Cécile Chaminade
 - ✦ Cliché 'parlor song'

75

Vrouwen protesteren

- ✦ Ethel Mary Smyth (1858-1944)
- ✦ Lak aan conventie
- ✦ Breed spectrum
- ✦ Grote muzikale productie
- ✦ *the March of the Women*
- ✦ Band met suffragettes

76

Vrouwen protesteren

- ✦ Ethel Mary Smyth (1858-1944)
- ✦ Lak aan conventie
- ✦ Breed spectrum
- ✦ Grote muzikale productie
- ✦ *the March of the Women*
- ✦ Band met suffragettes

77

Vrouwen protesteren

- ✦ Elisabeth Kuyper (1877-1953)
- ✦ Les van Bruch
- ✦ *Berliner Tonkünstlerinnen Orchester*
- ✦ Orkestmuziek
- ✦ Bv. *Zwischen dir und mir*

78

Rond 1900

- ✦ Laatomantiek
- ✦ Aanzetten tot modernisme:
 - ✦ Impressionisme
 - ✦ Pre-expressionisme
- ✦ Modernisme
 - ✦ Neoclassicisme
 - ✦ Expressionisme
- ✦ Traditionalisme

79

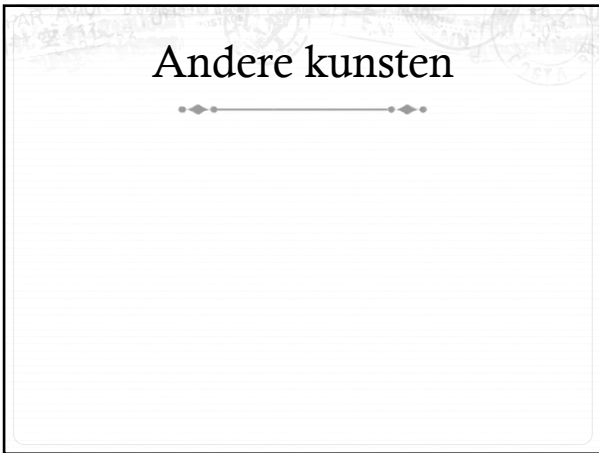
Rond 1900

- ✦ Laatomantiek
 - ✦ Amy Cheney [Beach]
 - ✦ Cécile Chaminade
 - ✦ Alma Schindler [Mahler]
- ✦ Traditionalisme
 - ✦ Elisabeth Kuyper
 - ✦ Rebecca Clarke
 - ✦ Lili Boulanger

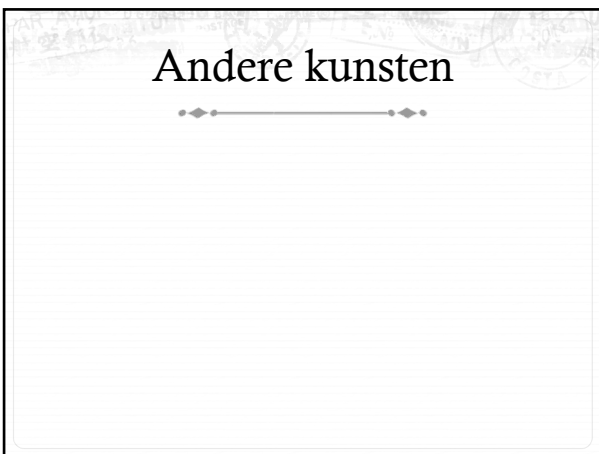
80

Andere kunsten

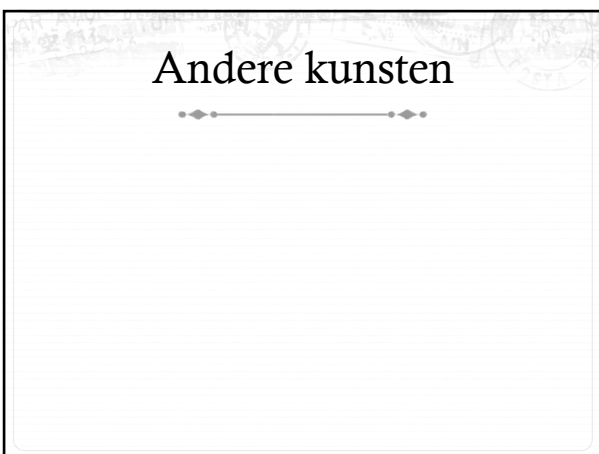
81

82

83

84

Traditionalisme

- ✦ Palmyre Buyst (1875-1957); Gent
- ✦ Pianiste, componiste
- ✦ Gehuwd met Marcel Vignery; dochter Jeanne (Jane) Vignery (1913-1974) is eveneens componiste

85

Traditionalisme met impressionistische toets

- ✦ Rebecca Clarke (1886-1979)
- ✦ Engeland. Componiste, violiste.
- ✦ Lili Boulanger (1893-1918)
- ✦ Frankrijk. Zus van compositiedocente Nadia (1887-1979)
- ✦ Als eerste vrouw wint ze de Prix de Rome (1913)
- ✦ *Clairières dans le ciel*
- ✦ Religieuze werken

86

Florence Price

- ✦ 1887-1953
- ✦ Afrikaans-Amerikaans
- ✦ Chicago Black Renaissance
- ✦ Integratie van blueselementen en negro-spiritual
- ✦ Bv. *Fantasie nègre*; bv. *Vioolconcerto nr.2*

87

Les Six

- ✦ Germaine Tailleferre (1892-1983)
 - ✦ Componiste, pianiste
 - ✦ Project met Les Six: *les mariés de la tour Eiffel* (1921)
 - ✦ Theaterwerk, strijkkwartet (opgedragen aan Arthur Rubinstein), pianoconcerto, filmmuziek, radioproducties
 - ✦ 'licht', in de geest van Les Six [citaat p.101]

88

Johanna Magdalena Beyer

- ✦ 1888-1944
- ✦ Duitsland – VS
- ✦ Kring Cowell, Rudhyar, Seeger
- ✦ Pionier van het modernisme: slagwerk, elektronische muziek, taal/materiaal-denken
- ✦ Clusters (via Cowell); invloed van Seeger
- ✦ Streven naar elektronisch voortgebrachte muziek

89

Johanna Magdalena Beyer

- ✦ Actief in *Works Progress Administration (WPA) Federal Music Project*
- ✦ 1933: *Percussion Suite*
- ✦ Tijdens de grote depressie: vereenvoudiging van taal
- ✦ Operaproject, 1937: *Status Quo*, & inleiding *Music of the Spheres*, elektronische compositie (vóór Cage, *Imaginary Landscape I*), met seriële kruisstructuur (ruim vóór Goeyvaerts, Stockhausen, Boulez)

90

Ruth Crawford [Seeger]

- ✦ 1901-1953
- ✦ Pianiste, componiste
- ✦ Kring Rudhyar, Cowell
- ✦ Contact met Charles Seeger: theorie over 'dissonant counterpoint'
- ✦ 1932 huwelijk met Seeger
- ✦ Pre-serieel denken
- ✦ Interesse voor traditie

91

Elisabeth Lutyens

- ✦ 1906-1983; Engeland
- ✦ componiste
- ✦ Interesse in theosofie
- ✦ *Requiescat, in memoriam Igor Stravinsky* (1971)
- ✦ meer dan 2000 composities
- ✦ Stichter van The Macnaghten-Lemare Concerts, voor jonge componisten

92

Louise Talma

- ✦ 1906-1996; VS
- ✦ In hoofdzaak vocale muziek
- ✦ Naar eigen zeggen: invloed van Nadia Boulanger en Igor Stravinsky
- ✦ Na haar opera *Alceste* (1962) neemt ze afstand van het serialisme

93

Elizabeth Maconchy

- ✦ 1907-1994; Ierland
- ✦ Leerling van Vaughan Williams
- ✦ Eerste vrouwelijk lid van de *Composer's Guild of Great Britain*
- ✦ Diverse orkestwerken en opera's; accent op kamermuziek
- ✦ Mede-oprichter van *Women in Music*

94

Galina Oestvolskaja

- ✦ 1919-2006; Rusland
- ✦ Leerling van Sjostakovitsj
- ✦ Pianoconcerto (1946)
- ✦ Vanaf 1971 hoofdzakelijk religieuze werken
- ✦ 'asociaal'

95

Thea Musgrave

- ✦ 1928; Schotland
- ✦ Componiste, dirigente
- ✦ Les van o.a. Nadia Boulanger
- ✦ Radioreeks over elektronische muziek
- ✦ Bekend voor haar opera's

96

Grażyna Bacewicz

- ✦ 1909-1969; Polen
- ✦ Violiste, pianiste, compositie (les bij Kasimierz Sikorski en Nadia Boulanger)
- ✦ Ook romanschrijfster

97

Marga Richter

- ✦ 1926-2020; VS
- ✦ Pianiste, componiste
- ✦ Landschappen, o.a. *Landscapes of the Mind I* (pianoconcerto)
- ✦ Vooral instrumentale muziek, naast liederen en koorwerken
- ✦ Mede-oprichter van *International League of Women Composers*

98

Elektronische muziek

- ✦ Daphne Oram (1925-2003)
 - ✦ Werk aan de BBC
 - ✦ Zoektocht naar elektronische geluiden
 - ✦ Eigen toestel: Oramics
- ✦ Delia Derbyshire (1937-2001)
 - ✦ Werk aan de BBC

99

Elektronische muziek

- ✦ Françoise Barrière (1944-2019); Parijs
- ✦ Oprichting van de *Groupe de Musique Expérimentale de Bourges* (GMEB), 1970, samen met Christian Clozier
- ✦ Annette Vande Gorne (1946-); Brussel
- ✦ Centrum *Musique et Recherche*; 'akousmatica' festival

100

Cathy Berberian

- ✦ 1925-1983
- ✦ Zangeres, daarnaast ook componiste
- ✦ *Stripsody* (1966)

101

Nancy Haves [Van de Vate]

- ✦ 1930; VS
- ✦ Pianiste, componiste
- ✦ doctoraat in muziek (Florida)
- ✦ Onder invloed van de visie van Varèse.
- ✦ Ze sticht de *International League of Women Composers* (LWC) in 1975
- ✦ Ze schrijft bij voorkeur voor grote bezettingen.
- ✦ eigen cd label: *Vienna Modern Masters*.

102

Jacqueline Fontyn

- ✦ 1930; België
- ✦ Studies bij Max Deutsch (leerling van Schönberg)
- ✦ interesse voor dodecafonie, contrapunt, niet-standaardformaties en veelkleurigheid
- ✦ Veel orkestwerken
- ✦ 'digressions', 'snel afwijken'.
- ✦ 1976: plichtwerk voor viool in de Elisabeth-wedstrijd.
- ✦ Lid van de *Internationale Arbeitskreis Frau und Musik* (opgericht in 1978).

103

Myriam Lucia Marbe

- ✦ 1931-1997; Roemenië
- ✦ Componiste; Sefardische achtergrond.
- ✦ Huwelijk met Aristide Poulopol (Griek)
- ✦ Avant-garde
- ✦ verbinding van Sefardische, Roemeense en Griekse elementen

104

Sofia Goebaidoelina

- ✦ 1931; Rusland
- ✦ Postmoderne ingesteldheid

105

Tera Wansink [de Marez Oyens]

- ✦ 1932-1996; Nederland
- ✦ Pianiste, componiste, dirigente; improvisatie
- ✦ Docente compositie aan het conservatorium van Zwolle
- ✦ Vanaf 1987 full-time componiste

106

Live performance

- ✦ Pauline Oliveros (1932-2016); VS
- ✦ Moniek Darge (°1952); België; ook *soundscape*s
- ✦ Meredith Monk (°1942); VS; bv. *Parlour Games*; bv. *Lullaby*; bv. *Gotham Lullaby*; bv. *Travelling*; bv. *Long Shadows 2*; bv. *Return to Earth*; bv. *Dawn*

107

Live performance

- ✦ Laurie Anderson (°1947); VS; bv. *Oh Superman*
- ✦ Joan La Barbara (°1947); VS; bv. *Circular Song*

108

Alexandra Liana

- ✦ 1947-2011; Roemenië
- ✦ Partner van Serban Nichifor
- ✦ Evolueert van avantgarde naar postmodernisme

109

Mary Jane Leach

- ✦ 1949; VS
- ✦ Verzet zich tegen de originaliteitsgedachte
- ✦ Inspiratiebronnen uit het verleden
- ✦ Werkt met multitracking
- ✦ Bv. *Bruckstuck*

110

Beth Anderson

- ✦ 1950; VS
- ✦ "Beauty is revolution"
- ✦ Postmodernistische visie
- ✦ *Swales – Quilt Music*
- ✦ Bv. *Namely*; bv. *I can't stand it*

111

Kaija Saariaho

- ✦ 1952; Finland
- ✦ 1982: werkzaam aan het IRCAM
- ✦ Voorkeur voor tape-composities
- ✦ Muziektheater *Adriana Mater* (2005)

112

Violeta Dinescu

- ✦ 1953; Roemenië
- ✦ Studeerde bij Myriam Marbe
- ✦ Woont sinds 1982 in Duitsland
- ✦ Denkt vanuit 'monodie'

113

Diamand Galás

- ✦ 1955; VS (Griekenland)
- ✦ Veellagig, banden met
 - ✦ rock (John Paul Jones)
 - ✦ Experimentele (reeks *Schrei*)

114

Julia Wolfe

- ✦ 1958
- ✦ band met minimal en pop/rock
- ✦ Bv. *Anthracite fields: Foundation*
- ✦ Bv. *Steel Hammer: Some Say*
- ✦ Bv. *Compassion*

115

Maria de Alvear

- ✦ 1960; Spanje-Duitsland
- ✦ Studeerde bij Mauricio Kagel
- ✦ Interesse voor andere (wereld)culturen
- ✦ 'kunst als medicijn'

116

Vanessa Lane

- ✦ 1968; VS
- ✦ Bv. *Inner Piece*

117

Calliope [Καλλιόπη]
Tsoupraki [Τσουπάκη]

- ✦ 1963; Griekenland/Nederland
- ✦ Opera, oratorium (*Lukaspasie*)
- ✦ Band met oude en Griekse muziek

118

Mayke Nas

- ✦ 1972; Nederland
- ✦ “10 redenen om te componeren”
- ✦ Zeer diverse waaier aan invalshoeken

119

Jennifer Walshe

- ✦ 1974; Ierland
- ✦ Via relativering naar de werkelijkheid kijken
- ✦ Bv. *ALL THE MANY PEOPLE* (2011)
- ✦ Bv. *THE TOTAL MOUNTAIN* (2016)

120

Annelies Van Parys

- ✦ 1975; België
- ✦ Leerling van Brewaeyts
- ✦ spectralisme
- ✦ Bv. *Einklang* (2004)
- ✦ Bv. *Chacun(e) sa chaconne* (2016)

121

Kate Moore

- ✦ 1979; Australië
- ✦ Bv. *Ridgeway*

122

Ann Eysermans

- ✦ 1980; België
- ✦ Grafische partituren, bv. *P-maps* (2010-2014)

123

Ann Eysermans

- ✦ 1980; België
- ✦ Grafische partituren, bv. *P-maps* (2010-2014)

124

Ann Eysermans

- ✦ 1980; België
- ✦ Grafische partituren, bv. *P-maps* (2010-2014)

125

Holly Herndon

- ✦ 1980; Engeland
- ✦ Internet als geluidsarchief: *sampling*
- ✦ Bv. *Chorus* (2014)

126

Brigitta Muntendorf

- ✦ 1982; Duitsland
- ✦ Spanning tussen 'live' en virtueel
- ✦ *iScreen, YouScream!* (2017)
- ✦ *Public Privacy* (2013-2017)

127

Liesbeth Decrock

- ✦ 1990; België
- ✦ bv. *I Am*
- ✦ Bv. *Iwein*

128